

1940- 1950 Yılları Arasında Öteki Ankara: Altındağ

*

On the Other Side of Ankara: Altındağ Between 1940-1950

Ceren Aygöl

Öz

Başkent Ankara, Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren kendini mekânsal ve kültürel bir ayrışmanın içinde bulmuştur. Bir tarafta geri kalmış kabul edilen "eski" Ankara, diğer tarafta ise modernliğin simgesi sayılan "yeni" Ankara, genç başkentini iki farklı yüzünü oluşturmaktaydı. Eski Ankara'nın en önemli yerleşim birimlerinden biri ise Altındağ idi. Özellikle 1930'lu yıllardan sonra yaşanan kitlesel nüfus hareketi, Altındağ'da barakalaşmanın ve gecekondulaşmanın yoğunlaşmasına neden olmuş, gelişmekte olan yeni şehirden sosyal, kültürel ve ekonomik olarak ayrılan bir yapılaşma sürecini ortaya çıkarmıştır. 1940 ve 1950 yılları arasında kesifleşen gecekondulaşma süreci ve yarattığı sosyo-ekonomik panorama, dönemin yayım organlarında da çeşitli yazılara konu edilmiştir. Bu çalışma ile, gecekondulaşma sürecinin ana dinamiklerini çarpıcı bir biçimde ortaya koyan ve 1940'lı yılların sonunda Zafer Gazetesi'nde yayımlanan "Altındağ Röportajları" incelenerek bu sürece ışık tutması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Altındağ, Gecekondulaşma, Zafer Gazetesi, "Altındağ Röportajları"

Abstract

Since its proclamation as the capital city of Turkish Republic, Ankara has witnessed a strong process of cultural and spatial segregation. 'The old' Ankara recognized as backward on one side and 'the new' Ankara supposed to be the symbol of modernization on the other side have co-existed. One of the most important settlements of 'the old' Ankara was Altındağ. The mass immigration experienced in 1930's intensively gave way to the appearance of barracks and squatter settlements, and brought out to the emergence of socially, culturally and economically differentiated settlements disassociated with the new and modern Ankara. The squatter settlements and socio-economic circumstances rising around these settlements between 1940 and 1950 were discussed in many articles by the newspapers of that period. This study will analyze the 'Altındağ Röportajları' in the Newspaper of Zafer, which strikingly reveal the main elements of the process of squatter housing.

Keywords: Altındağ, Squatter Settlement, The Newspaper Zafer, 'Altındağ Röportajları'

Giriş

Cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara'yı ortadan ikiye ayıran demiryolu, aynı zamanda şehri sosyal olarak da ikiye bölmekteydi. Bir tarafta Ulus, Samanpazarı, Atpazarı ve Çankırı Kapısı'ndan ibaret, eski Ankara olarak anılan ve Cumhuriyet'in kuruluşunu temsil eden bölge; diğer tarafta ise Yenışehir ile Çankaya köşküne doğru uzanan yollar etrafında gelişen modern Ankara (Hacı, 2010). Şehrin her iki yakası, farklı sosyal statülere ev sahipliği yapıyordu. Demiryolunun bir yanı daha modern görünümüyle çağdaşlığı ve yeniyi temsil ederken, diğer yanı taşralığı ve eskiyi simgelemekteydi. 1926 yılında Paris Le Temps gazetesi muhabirliğini yapan Paul Gentizon Ankara'yı ziyaret ederek Journal de Genève gazetesinde tam da bu ikiliği vurgulayan "Angora" başlıklı bir yazı yayımlamıştır. Bu yazı, "eski Ankara" ile "yeni başkent" in nasıl tanımlandığını gözler önüne sermektedir. Gentizon (Akt. Şimşir, 2006)'a göre:

Türkiye'nin bugünkü başkenti, yan yana ama birbirine hiç benzemeyen iki şehirden oluşuyor. Birincisi eski Selçuk kalesinin eteğine serilmiş, ikincisi ise tepede kırlarda yeni doğuyor. Birincisi dünün şehri. Burada toprağın engebesine göre biçimlendirilmiş eğri büğrü sokaklar, yangın kalıntıları arasından geçerek ve han yıkıntılarının çevresinden dolaşarak, sallanan ve çöktü çökecek gibi görünen dükkânlarla doğru uzanır... Vaktiyle Niniv ve Babil'de olduğu gibi, evlerin çoğu, hemen oracıkta yoğrulup kalıplanmış kerpiçten yapılmıştır... Büyük bir köyü andıran bu ilk çekirdeğin çevresinde yeni Ankara kuruluyor. Yeni Ankara şu anda muazzam bir şantiyedir. Her tarafta eski şehirden başlayan yeni caddeler kırlara doğru uzanıp gidiyor. Bu yeni yollar boyunca da her yerde Avrupalı binalar fıskırıyor. Bazıları bitmiş bile... İşte yeni Ankara. Eskisi ölüdür, geçmişin malıdır ve imparatorluk mirasıdır. Yenisi canlı, diri ve bütünüyle Cumhuriyet'in eseridir.

Şehrin eskiyi temsil eden yanının en önemli parçalarından biri Altındağ'dır. Altındağ, Selçuklu Kalesi'nin eteklerinde doğmuş ve Ankara 13 Ekim 1923'te başkent oluncaya kadar kentin nabzı burada atmıştır. Bölge, günümüzde de eski Ankara olarak bilinmekte, Ankara'nın tarihsel dokusunu içinde barındırmaktadır. Son dönemde Altındağ ilçesinde başlayan imar hareketlerinin, her ne kadar bu bölgenin kentin diğer kesimleriyle arasında var olan sosyo-ekonomik farklılıkları azaltacağı dü-

 n lse de, 20. yüzyılın ilk yarısında bölgede meydana gelen yapılaşma-
nın sadece mekânsal c z mlerle aşılamayacağı açıktır.

Esasen, Altındağ'ın mekânsal dokusunun farklılaşmaya başlaması
Cumhuriyet projesi ile birlikte dir. Şehrin, konut ihtiyacını karşılamak
için başlangıçta yetersiz olması, taleplerin yeni gelişmekte olan bölgeler-
de artış göstermesi ve d şuk gelirli hizmet sektörü çalışanlarına kentte
ihtiyacın artması ile başlayan kente doğru nüfus akışı, Altındağ'ın sosyo-
ekonomik yönden yeniden yapılanmasında etken olacaktı. Bu bağlamda,
kentnin diğer bölgelerinden ayrışmayan ancak zamanla farklılaşan bir
doku oluşacaktı. Bu yanın sosyal kabuğuna rengini veren en önemli  ge
de gecekondular ve bu gecekonduların ev sahipliği yaptığı insanların
Çeşitli sosyal, ekonomik ve mekânsal sorunları olacaktı. Gecekondular
semti olarak nitelediği Altındağ'ı, Yaşar Seyman (1986) şöyle anlatır:

Ankara'nın neresinden bakarsanız bakınız, çatıları kırmızı kiremitli, du-
varları beyaz badanalı, basma perdeli, pencereleri çiğ mavi boyalı Altın-
dağ'ı görürsünüz. Altındağ, emekçi halkın yoğunlaştığı gecekondulardan
oluşmuş bir Ankara semti. Gecekondular simgesi...

Başkent'in ilk gecekondularının kurulduğu Altındağ ve çevresi de
Türkiye'nin ve dünyanın başka yerlerindeki gecekondular muhitleri gibi
fiziksel ve sosyal şartlar bakımından geridedir. Gecekondular alt yapı
hizmetlerinden nadiren faydalanırlar.¹ Bu bölgelerde su  oranı yüksek,
tahsil oranı ise son derece d şuktur. Ankara eski Belediye Başkanı Ali
Dinçer'in, Altındağ anılarını anlatırken, "ortaokuldayken sürekli radyo-
dan izlediğim 16 soruluk bir bilgi yarışı vardı ve hep imarlı kesimin
liseleri kazanırdı" (Seyman, 1986) demesi de bundandır. 60-70 yıl önce-
sine kadar Altındağ'dan ibaret olan Ankara'da, zamanın akışı içerisinde
Altındağ'a biçilen rol, ne adıyla ne de Cumhuriyet'in başkentinin doğ-
duğu bir muhit olarak taşıdığı önem ile bağdaşır durumdadır.

¹ Yaşar Seyman (1986)'ın aktardığına göre, Altındağ'a su altyapısı ancak 1970'li yılların sonunda
getirilebilmiştir. Belediye, Altındağ'ın dar ve geçit vermez yollarında kazma işini yapacak
taşıtları geçirmenin imkânsız olduğunu anlamış, bunun üzerine belediye çalışanları ile
Hıdırlıktepe Mahallesi sakinleri, yollarda ortaklaşa çalışmış ve altyapı sistemini el kazmasıyla
d şeyebilmişlerdir.

Muhakkak ki, Cumhuriyet başkentinin özünü teşkil eden Altındağ ile günümüz Altındağ'ının taşıdığı kentsel ve toplumsal mânâlar, aradan geçen süreç içinde büyük değişime uğramıştır. Bu dönüşüm açısından 1940'lı yılların sonu ve 1950'lerin ilk yıllarını kapsayan dönem büyük önem arz etmektedir. Bu dönemde “yeni başkent” ve “eski Ankara”nın kalbi Altındağ arasındaki bazı sosyal, kültürel ve yapısal farklılaşmalar ve “ötekileşme” sürecinin dinamikleri ortaya çıkmıştır. Bu dinamikleri izlemek açısından, 13-22 Mayıs 1949 tarihleri arasında on gün boyunca Zafer Gazetesi'nde Adviye Fenik imzasıyla yayınlanan “Altındağ Röportajları” başlıklı yazılar, Cumhuriyet'in ilk yıllarını geride bırakan Ankara'da, mekânsal ve sosyal dönüşümün Altındağ'da kazandığı hüviyete dair çıkarımlar sunmaktadır.

Öteki Ankara ve Altındağ

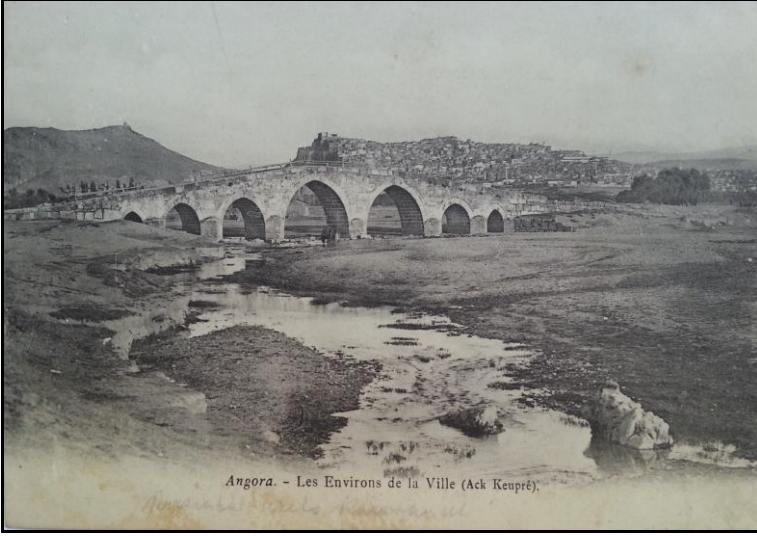
Ankara'da kentsel mekânın 1923-1930 yılları arasındaki biçimlenmesinde, ekonomik şartlar başta olmak üzere diğer birçok etken rol oynamıştır. Başkentlik payesinin verilmesini takiben kente yüklenen işlevler ile birlikte, başta hizmet gelmek üzere, inşaat ve ticaret gibi alanlarda istihdam açısından bir genişleme yaşanmıştır. Sanayi sektöründeki gelişme ise çok sınırlı kalmıştır. Bu süreçte Ankara'ya –bilhassa çevre illerden gelen nüfus, büyük yığınlar oluşturmamıştır. Kuşkusuz, bu gelişmelerin ortaya çıkmasında, kırdaki nüfusun büyük ölçüde topraktan kopmaması ve şehirdeki istihdam olanaklarının sınırlı olmasının etkisi vardır (Şenyapılı, 2004). Örneğin, eski kentin hemen yanı başında bulunan alanlar uzun bir süre boş kalmıştır.

Bu dönemde gelişme göstermesi öngörülme-yen bölgeler, imar planlarına dâhil edilmemiştir. Plansız olan ve anılan yıllarda hazırlanan şehir planlarının dışında bırakılan bu alanlardan biri de Altındağ tepesidir. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu (1983), 1920 yılında kaleden baktığında, Altındağ tepesinin bomboş görüldüğünü aktarmaktadır. Nitekim bu alan, 1928 yılında hazırlanan Jansen Planı kapsamına alınmamıştır. Velidedeoğlu, Altındağ tepesinin her ne kadar boş olduğunu ifade etse de, bu, Altındağ'da hiç yerleşim olmadığı anlamına gelmez. Yaşar Seyman (1986)'ın Vecihi Timuroğlu'dan aktardığı kadarıyla, Altındağ gecekondularının ortaya çıkışı, Birinci Dünya Savaşı'nın sonlarına da-

yanmaktadır. Timuroğlu'na göre, arlık Rusya'sının Doğu Anadolu'yu işgal ettiği 93 Harbi'nden (1877- 1878) sonra, Doğulu göçmenlerden bazıları, Ankara ve çevresine gelmiş olan aşiret ya da akrabalarını bulmak üzere Haymana, Kulu, Cihanbeyli ve Kulu yörelerine gelmişlerdir. Bu göçmenlerden bir kısmı da, devlet eliyle Ankara'daki terk edilmiş m llkelerle yerleştirilmişlerdir. Akraba ya da mensubu olduğu aşiretin izini bulan göçmenlerden bazıları Ankara'ya yerleşmişlerdir. Altındağ da mesken tutulan yerlerden biridir.

Timuroğlu (Akt. Seyman, 1986), Altındağ'daki yerleşimin tarihçesine ilişkin bilgiler verirken, bu mahallenin adının nereden geldiğine ilişkin de bir tespitte bulunmaktadır. Timuroğlu'na göre, tehcir edilen Ermenilerin altınlarını bu mahalleye gömdüğünü işiten yeni göçmenler, burayı kazmaya başlamışlar ve Altındağ, ismini bu olaydan almıştır. Bu muhittin asıl adı ise "Hıdırlıktepesi"dir ve halk arasında kısaca "Hıdırlık" ya da "Hıdırlıktepe" olarak anılmaktadır. Hıdırlıktepesi'nin isminin Altındağ olarak anılmasının sebebi, bir başka kaynakta, Romalılar döneminde başlamak üzere Osmanlı devrinde de buraya gömüldüğü kabul edilen önemli zatlar olarak gösterilmiştir (Erdoğdu, 2002).

1920-1930 arası dönemde, kentin mekânsal niteliklerini etkileyen en önemli tutumlardan biri, kendini yeni şehrin imarı ve planlamasına vakfetmiş olan ve şehremaneti vasıtasıyla Ankara'yı imar eden siyasi erkin, bu dönemde yaşanan gücün yarattığı sıkıntılarını geçici olarak görmesi ve bu yüzden de göz ardı etmesidir. Elbette, bu yıllardaki gücü ile 1945 sonrasında yaşanacak kitlesel nüfus hareketi arasında önemli bir fark vardır. Bu yıllarda Ankara'nın aldığı gücü, büyük oranda başkentlik işlevlerinin yarattığı yatırım ve istihdam olanaklarından faydalanmak isteyen kırsal kesimden kaynaklanırken, 1945 sonrasında gerekleēecek olan gücü, toplumsal mekanizmadaki köklü bir yapısal dönüşümün kırsalda yaşayanları, yaşadıkları yerlerden ayırarak şehirlere yönelttiği bir kitleden kaynaklanır. Bu nedenle de, eski şehir ve çevresindeki boş alanlarda ortaya çıkan "barakalaşmalar" henüz mahalle boyutlarına ulaşmamıştır (şenyapılı, 2004). Bu düşük yoğunluklu nüfus hareketinin neden olduğu sorunlar da doğal olarak sınırlı kalmıştır.

Akköprü'den Altındağ ve Ankara'nın genel görünüşü (1901)

1920-1930 yılları arasında, hem ekonomik hem de mekânsal olarak temeli atılan gecekondulaşma, 1930-1940 arasında daha da yaygınlaşacaktır. Her iki dönemde de resmî makamlar tarafından yok sayılan, varlığı kabul edildiğinde de gerektiği kadar önlem alınmayan ve planlama faaliyetlerinde nadiren göz önünde bulundurulanan göç sorunu, 1950'lerle birlikte kronik ve baş edilmesi güç bir mesele olarak siyasi ve idari erklerin karşısına dikilecektir. Bu durumun en önemli göstergelerinden biri, daha sonraki dönemden farklı olarak, 1950 öncesi gazetelerde "gecekondulaşma"ya ilişkin hiçbir haberin yer almamasıdır (Şenyapılı, 1998).

1940 ile 1950 yılları arasında meydana gelen barakalaşmadan gecekondulaşmaya geçiş süreci, Altındağ'ı da tesiri altına almış, yaşanan gelişmeler, kendi içinde birçok sosyal değişimi ortaya çıkarmıştır. Aynı coğrafi sınırlar içinde yer alsalar da, Altındağ ile "yenişehirli" kesim arasında birçok noktada farklılaşan bir yaşam biçiminin ortaya çıkmasına da bu durum neden olmuştur.

İskân Bakanlığı'nun 1960'ların başında yaptığı bir araştırma, Ankara'daki konutların %64'ünün gecekondulu olarak değerlendirilebileceğini ortaya çıkarmıştır (Karpaz, 2003). Hiç şüphe yoktur ki, Altındağ bölgesi, bu yüzdenin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Örneğin Cevdet Kudret (2010), 1945 yılında bir Anadolu gencinin Altındağ'a gelişini anlattığı

hikâyesinde, Altındağ'ın Ankara içinde o gün bile ne kadar büyük bir alan kapladığına Şu Şekilde vurgu yapar:

(...) İstasyonda mahallenin adını söylediği zaman, ona burasını tarif etmiŐlerdi. Mahalle deyince o, 20-30 evlik bir yer sanmıŐtı. Oysa Altındağ Mahallesi, Ankara Kalesi'nin batısında baŐlayıp kuzeybatıya doğru Telsizler'e kadar uzanan nirengili tepeyi baŐtanbaŐa kaplamıŐ koca bir yerdi. Burası asıl Ankara'dan ayrı, onun planı dışında kalmış, belediyenin değil, doğrudan doğruya halkın keyfine göre ve belediyeye inat kurulmuŐ, git-tikçe büyümüş ayrı bir Şehir, başka bir Ankara'ydı.

Altındağ'ın kapladığı alan kadar, büyük oranda Şehrin demiryolunun kuzey tarafında kalan kesimlerinin  tekileŐtirilmesinin sonucu olan ve 1940 ile 1950 yılları arasında tecrübe ettiği mekânsal ve sosyal sorunlar da büyüktür. Bu problemleri ortaya çıkaran eğilimler, Adviye Fenik'in, Zafer gazetesinde 13-22 Mayıs 1949 tarihlerinde yayımladığı "Altındağ Röportajları" başlıklı yazı dizisinde ifade bulmuştur. Adviye Fenik, Türklere ek olarak aralarında Kürtler, Arnavutlar, Tatarlar ve  ingeneler gibi çeşitli etnik grupların bulunduğu yaklaşık 40.000 kiŐiden oluşan nüfusun, 1940-1950 yılları arası Ankara kentsel yaŐamının gecekondu bölgelerinde kalan kısmında yaŐadıđı problemleri bu röportajlar dizisi ile anlatmaktadır. Bölgeye ilişkin araŐtırmaların bu dönemde kısıtlı kalması ve bölgenin h lihazırda göz ardı ediliyor olması gibi nedenlerle, Fenik'in r portajlarının satır araları, kentteki barakalaŐma ve gecekondulaşmaya evrilme dinamiklerinin izlenmesi açısından büyük önem taŐı-maktadır.

1949 Ankara'sında Altındağ'dan Yansımalar: Altındağ Röportajları

1945 yılı sonrasında, değinilen sebeplerin sonucu olarak BaŐkente gücün artması ile birlikte; Atif Bey, Yenidoğan, Gülveren ve Altındağ gibi mahallelerin temelleri atılmıŐ ve gerek sosyal gerekse ekonomik doku için-de önemli sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu mahalleler arasında, söz konusu problemlerden nasibini en yoğun Şekilde alanlardan biri Altındağ'dır. Ankara ve İstanbul'da çeşitli gazetelerde çalıŐmıŐ, basın Őeref kartı sahibi bir gazeteci-yazar olan Adviye Fenik (Milliyet Gazetesi, 16 Ekim 1983) tarafından kaleme alınan "Altındağ Röportajları" başlıklı yazı dizisi, bu

problemleri çarpıcı bir şekilde okurlara iletmektedir. O dönem Ankara' -sının birçok gecekondulu mahallesinde olduğu gibi, Altındağ'ın da fiziksel mekânın elverişsizlikleri, plansız büyüme, altyapı imkânlarının kısıtlılığı, eğitim olanaklarının azlığı ve kalitesizliği, sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve iktisadi faaliyetlerinin darlığı gibi birçok problemi mevcuttur.

Altındağ ve Gecekondular

Altındağ, özellikle 1945 sonrası dönemde meydana gelen gecekondulaşma sürecinin olumsuz sonuçlarından yoğun şekilde etkilenmiştir. Türkiye'nin diğer şehirlerinde olduğu gibi Ankara'da da, 1940'ların sonundan itibaren kitlesel halde şehirlere akmaya başlayan köylülerin, başlarını sokacak herhangi bir konutları yoktur ve her biri kendileri için yeni "kondular" inşa etmeye başlamışlardır. Bu yüzden, gecekondulu mahalleleri, şehirde hatırı sayılır genişlikteki alanları çok kısa sürede işgal eder hâle gelmişlerdir. 1937 ve 1950 yılları arasında gecekonduların sayısı 20.000'den 100.000'e ulaşmıştır (Nalbantoğlu, 1997).

Ankara'da gecekondulu olgusunu güçlendiren etkenlerin başında, başkent olmanın açtığı üç yeni sektör olan inşaat, ticaret ve hizmet sektörlerindeki canlanmanın yarattığı çekim ile gittikçe fakirleşen -ağırlıklı olarak- İç Anadolu insanı için Cumhuriyet'in genç başkentinin yarattığı umut gelmektedir. Gecekondulu olgusunu ivmelendiren diğer bir neden ise, eski şehir kesimlerindeki boş, plansız ve denetim dışı bırakılmış alanların varlığıdır (Sarıoğlu, 2001). Bu alanların başını çeken yerlerden biri de Altındağ tepesidir. Barındırdığı çok sayıda insan ve sayısız gecekondular ile büyümüş olan Altındağ, şehirde alın teri döken ve yıpranan insanların kümелendiği bir yerdir. Fenik'e göre, tarihî Altındağ çok daha küçüktür ve son yıllarda gerçekleşen göçlerin sonucu olarak ortaya çıkan gecekondular Altındağ'ı genişletmiştir (Fenik, 14 Mayıs 1949).

Fenik (15 Mayıs 1949)'in anlatımına göre, Altındağ Mahallesi'nin büyük bölümü tenekelerle kaplı barakalar ile toprak altına kazılmış, bir tarafı kapalı diğer tarafı sokağa açılan oyuklardan oluşur. Toprağın eğiminden faydalanılarak kazılan bu "oyuk" gecekondular ya da barakalar üzerinde ters çevrilmiş ve dibi delinmiş çok sayıda gaz tenekesi ya da küp vardır. Bunlar iki vazife görür: hem konutun tepe penceresi fonksiyonunu yüklenir, hem de gecekonduların bacalarıdır. Yazar, gecekondulu-

ların içine girdiğinde, pek anlam veremediği ve yapılmış olmalarını başka nedenlere yorduğu çukurlara rastlar. Bu çukurlar, gecekondunun çeşitli yerlerinden ve özellikle tavanından sızan yağmur sularını toplamak için kazılmıştır. Gecekonduların çoğunun çatılarında, gökyüzünün rahatça görülebileceği büyüklükte boşluklar vardır. Elbette Altındağ' daki konutların tamamı böyle yarı toprak altı oyuklar ile barakalardan ibaret değildir. Fransız kiremitli veya paslı tenekelerle kaplı damları ve küçük bahçeleriyle daha yaşanılası olan gecekondular da mevcuttur.

Fenik'in "Altındağ Röportajları"nda ortaya çıkan en ilginç tespitlerden biri de, çocukların gecekonduların yapım sürecindeki rolleridir. Fenik (21 Mayıs 1949)'e göre, gecekondular yapılırken ilk iş hep çocuklara düşmüştür. Gecekondular inşa edilecek sahipsiz arsayı bulmak çocukların işidir. Gecekondunun yapılacağı zeminin d zelterilmesi, inşaatın her aşamasına kadar çocukların katkısı vardır. Fenik, gecekonduların yapımı esnasında üzerlerine düşen görevi yerine getirmeyen çocuklarla babaları arasında gerçekleşen atışmaları aktarırken, aynı zamanda eski şehrin yeni şehirlilere bakışını ve şehrin her iki yakası arasındaki ayrışmayı da ortaya koymaktadır. Baba, verdiği içi yapmayan çocuğuna "Haymana beygiri gibi, Yenişehir küçük beyi gibi dolaşacağına düzelt şu toprağı... ivi akacağım, ver şu taşı..." diye bağırmaktadır.

Adviye Fenik (21 Mayıs 1949)'in röportajlarında sık sık rastlanan durumlardan biri de, mahalledeki çocukların "vergii" ve "yıkıcı"lardan korkmasıdır. Fenik, kendisi ya da yanında gelenleri, çocukların, gecekondularını yıkmak ya da yıkılacağını bildirmek üzere devletin görevlendirdiği kişiler zannetmelerini ve bu yanılıyla sergiledikleri tedirgin tavırları röportajlarında sık sık okurlarına aktarmaktadır. Bu, belediyenin geçici bir durum olarak gördüğü ve bu yüzden de uzun bir süre tedbir almayarak göz ardı ettiği gecekondulaşma sürecinin ve bunun yaratığı sosyal ve mekânsal sorunların kronikleşmesi neticesinde takındığı tavra ilişkin ipuçları vermektedir. Uzun süre bu sorunun varlığını kabul etmek istemeyen devlet, durumu kabullendiğinde ise, sorunun çözümünü tek boyutlu bir yaklaşım ile yıkım ya da cezalandırmada aramıştır. Diğer röportajlarla birlikte çıkacak resim de, devletin, sorunun sosyal boyutlarını göz ardı ettiğini ve durumu iyileştirmek adına pek fazla icraat gerçekleştiremediğini, ayrıca vaat edilen icraatların da ya yerine geç kalınarak getirildiğini ya da hiç hayata geçirilemediğini gösterecektir.

Örneğin, şehrin mekânsal yapısını derinden etkileyen gecekondulaşmanın yarattığı sorunların farkında olan, dönemin İçişleri Bakanı Şükür Saraçoğlu, 1930 yılında vatandaşlara vaatte bulunmuş ve Ankara'nın bir an önce çirkin yapılardan ve kötü yollardan kurtarılacağına söz vermiştir (Nalbantoğlu, 1997). Fakat Fenik'in aktardıklarına bakılırsa, aradaki süreçte gecekondu bölgelerinin durumunda herhangi bir iyileşme olmamıştır.

Altındağ'ın Altyapı ve Fiziki Mekân Sorunları

Dönemin Altındağ'ına Cebeci tarafından çıkılırken, Altındağ'ın eteklerine doğru, o günün ölçülerinde geniş bir yol kat edilmektedir. Asfalta benzeyen bu yolun devamında hafif bir yokuş vardır. Fakat ondan sonrası ise dik yokuşlar ve dar sokaklar, her tarafıyla, yaşanan fakirliği açık bir şekilde yansıtan Altındağ'ın içlerine doğru uzanmaktadır (Fenik, 13 Mayıs 1949). Altındağ'ın adı bile olmayan (Fenik, 18 Mayıs 1949) dar sokakları, birbirine girmiş yün yumağı gibidir (Fenik, 19 Mayıs 1949). Altındağ'da asfalt yola rastlamak pek mümkün değildir. Mahallede kimi yeri Arnavut kaldırımı, kimi yeri toprak olan sokaklar vardır. Toz toprak içindeki sokaklar, yağmurlu günlerde çamurla kaplanır.

Elbette tüm Altındağ, bu caddemsi yol ile onun komşu sokaklarından oluşmamaktadır. Asfaltın üst tarafı, Fenik (19 Mayıs 1949)'e göre, adeta tüm şehircilik uzmanlarının el ele verse planlayamayacakları hatta haritasını bile çıkaramayacakları kadar karmaşık ve birbiri içine geçmiştir. Asfalttan yukarılara doğru, oldukça dar, kısa ve kıvrımlı yollar uzanıp gitmektedir. Bu yollar kaldırımlı ve döşemeli sokaklar niteliğinde değil, gecekondu arasındaki birtakım aralıklar, dar geçitler mahiyetindedir. Gecekondu bölgelerindeki dar ve dolambaçlı yollar ile onlar üzerinde peşi sıra düzensiz bir şekilde sıralanmış baraka görünümlü konutlar, genç başkent modern imajına ters bir görüntü vermekte, Ankaralıların övündüğü güzel ve temiz bulvarlarla süslü yeni şehir ile tam bir tezatlık sergilemektedir (Nalbantoğlu, 1997).

Yollar, bazen birkaç kişinin yan yana rahat yürüyemeyeceği kadar daralır. Başından girilince çıkmaz gibi görünen 10-15 metre boyundaki birçok sokağın sonunda sürpriz küçük geçitler yer almaktadır. Eski ve yeni gecekonduların sıralandığı yollarda kulübeler, çeşitli kovuklar ve

barakalar, adeta birbiri içine geçmiştir. Hatta bazıları, sadece teneke parçaları ile örtülmüş, insan boyu tuvalet-kulübeler ile birbirinden ayrılmaktadır. Bu mekânsal diziliş, nadiren uygulanmaya çalışılsa da, altyapı hizmetlerinin Altındağ'ın bazı bölgelerine ulaşmasını imkânsız kılmaktadır. Bu ařırđ bütünleşmiş mekânsal dağılımın, yangın gibi acil müdahaleyi gerektiren durumlarda halkın can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacağı da muhakkaktır.

O dönemde Altındağ'da iletişim olanakları da oldukça kısıtlıdır. Semt merkezindeki bir telefonda başkası yoktur. İletişim araçları gibi, elektrik de kolay bulunur bir Şey değildir. Bazı yollardan elektrik geçmektedir, fakat çok az konutta elektrik vardır. Bu yüzden de, mahallenin birçok sokağında, yerleşik küçük gecekondu bakkalların vazgeçilmezlerinden biri de gaz varilleridir (Fenik, 17 Mayıs 1949).

Altındağlının Eğitimle İlişkisi ve Sosyal Yaşamı

Bu yıllarda, Altındağlı ocukların birçoğu, eğitim olanaklarından yoksundur ve bazıları da  ks z veya yetimdir. Hatta birçoğunun kimlikleri de yoktur. Çocukların önemli bir kısmı ya okula hiç gitmemekte ya da ekonomik zorluklardan dolayı eğitimini yarım bırakmak zorunda kalmaktadır. Fenik (14 Mayıs 1949)'in aktardığı, Sebzei İbrahim Akg l' n çocuğunun başına gelen gibi, İbrahim Akg l hastalandığında, ekonomik sıkıntılardan dolayı d kk nını kapaması imkânsız olduğundan, bir süreliğine yerine oğlunu bırakmak zorunda kalmıştır. Bunun sonucu, Sebzei İbrahim'in oğlunun sınıfta kalması olmuş, İbrahim okul müdüründen ne kadar ricacı olduysa da meramını anlatamamış ve oğlunun okuldan atılmasına razı olmak durumunda kalmıştır. ocuğu okulu yarım bırakan, ya da okula hiç yolu d şememiş olan tek kişi Sebzei İbrahim değildir. Birçok aile, okul çocuğunun giyim-kuşam, yiyecek ya da kırtasiye masraflarını karşılayamadığı için, -ilköğretim zorunlu olduğu halde çocuğunu ya okula hiç g ndermemekte ya da eğitim-öğretimini yarıda keserek okuldan almaktadır.

Altındağ nüfusunun büyük kısmı, Őehirlerdeki gecekondu b lgelelerinde sık rastlanır bir olgu olan sosyal dayanışmayı sağlayamayacak kadar fakirdir. Evlerinin yapı özellikleri ve kullanılan yapı malzemesinden kaynaklanan yetersizliklere ek olarak, insanların evlerinde eşya dahi

yoktur. Bir tahta sandık, yatakların içinde bulunduğu bir bohça ile üzeri kilim parçalarıyla örtülü bir ya da birkaç sedirden oluşan eşya gurubu, tüm gecekonduların ortak özelliği sayılabilir. Gecekonduların zeminlerini ya hasırlar, ya da kıl keçeler ile incecik şilteler örtmektedir (Fenik, 21 Mayıs 1949). Otlarla doldurulmuş yastıklara sırtlar yaslanmakta veya başlar konulmaktadır. Daha konforlu olan gecekondularda ise, demirli karyolalar, bu karyolalar üzerinde yamasız yorganlar ya da birkaç sandalye vardır. Gecekonduların arasında, geçim zorluğu nedeniyle, sahip oldukları üç beş parça eşyayı da satmak zorunda kalanlar olmaktadır.

Fenik (16 Mayıs 1949), Altındağ'ın dar sokakları arasında gezinirken, dört tarafı tenekeden, adam boyu kulübelere rastlar. Bu kulübeler aslında birer tuvalettir ve anlaşıldığı kadarıyla ortak kullanılmaktadırlar. Çünkü o günün Altındağ'ında her evin kendine mahsus bir tuvaleti yoktur ve bu şekilde iki-üç ailenin ortaklaşa faydalandıkları, bunlara benzer ortak kullanım alanları oluşmuştur.

Altındağ'da, çocukların büyük kısmının nüfus cüzdanları yoktur. Ailelerin çoğunda çocuk sayısı fazladır. Zaten kendileri için istihdam olanığı az ve çeşitsiz olan kadınların bazıları, bu kadar çok çocuğa bakmak zorunda olduklarından çalışma fırsatı bulamamaktadırlar.

Nüfusun, çok sayıda etnik grubu içerdiği düşünüldüğünde, Altındağ'ın farklı kültürler ve farklı yaşam biçimlerine ev sahipliği yapması doğal bir sonuç olarak ortaya çıkacaktır. Bu durum, farklılaşan zevklerin varlığına neden olmuştur. Örneğin, Altındağ sokaklarında dolaşırken, birçok evden çok değişik türlerde melodilerin yükseldiğini duymak mümkün olmaktadır. Bir yanda, bir kadın ya da çocuk yanık bir türkü seslendirirken, diğer yanda Türk sanat müziği nâmeleri yükselir. Altındağ sakinlerinin dinlemeyi tercih ettiği müzik sadece Alaturka değildir. Alafranga şarkılar da dinlenir. Tango dinleyenler dahi vardır. Altındağ insanının bu tür müziklerle tanışmış olmasını Fenik, herhangi bir şekilde İstanbul gibi şehirlere yaptıkları ziyaretlere ve buralarda katıldıkları eğlence etkinliklerine bağlamaktadır. Fenik (19 Mayıs 1949)'in aktardığına göre, pek rastlanır bir durum olmasa da, çeşitli vesilelerle bu şehirleri ziyaret etmiş olan Altındağ sakinlerinden şanslı olan bazıları, buralardaki açık hava tiyatroları ya da gazinolara gidebilmişlerdir. Gençlerin bazılarının, sinemalarda tanıdıkları ve hayranı oldukları birçok artist vardır.

Altındağ da Halkın Genel Sağlık Durumu ve Sağlık Hizmetleri

Ankara'daki gecekonduların en önemli sorunlarından biri, sağlık-sız yaşam koşullarıdır. Şehrin sağlık sorunları ile ilgili olarak mecliste sık sık soru önergesi verilmesi ve bulunulan genel görüşme talepleri de bu durumu doğrular niteliktedir (Sarioğlu, 2001). Altındağ tepesindeki insanların da sağlık koşullarının iyi olduğu söylenemez. Özellikle temiz su kaynakları yok denecek kadar azdır. Halk, çoğunlukla sokaklardaki  eşmeleri kullanmakta ve sıklıkla Bentderesi'nde akan sudan faydalanmakta, çamaşırlarını bu derede yıkamaktadır. Fakat Bentderesi, tepelerden gelen yağmur suyunun yanında, Şehrin pisliğini de beraberinde getirmektedir (Fenik, 13 Mayıs 1949). Sağlıksız su kaynakları ve etraftaki bazı pis su birikintileri, özellikle çocuklar arasında sıtma vakalarının görülmesine neden olmaktadır (Fenik, 15 Mayıs 1949). Çocukların bitlenmesi de Altındağ'da sık rastlanılan bir durumdur. Bu yüzden de, bakkalarda satılan gaz sadece aydınlanma ihtiyaını karşılamak için kullanılmamaktadır. Satılan gazın bir kısmından da bit ile mücadelede faydalanılmaktadır.

Adviye Fenik (16 Mayıs 1949), 1949 Altındağ'ındaki sağlık koşullarını sokakta yatan bir hasta üzerinden aktarmaktadır. Fenik, yatağını yorganını d zliğe sermiş ve bunun üzerinde sokakta, açık havada öylece yatan bir kadın görür. Gazeteci, çokça ve derin derin  ks ren bu kadın için telefonla bir cankurtaran  ağrularak, kadının hastaneye kaldırılmasının sağlanması gerektiğini d şn r. Fakat telefon, Altındağ'da bulunması bir gereç değildir. Bir tane manyetolu telefon vardır. O da Altındağ'ın merkezindedir. Yani Altındağ'da yaşayan yaklaşık 40.000 kişiye bir telefon düşmektedir. Aslında telefona ulaşılsa ve kadın hastaneye götürülse de, olumlu sonuç alma ihtimali oldukça düşüktür. Çünkü o günlerde Altındağ halkının sağlık hizmetlerinden yararlanma imk nı bir hayli azdır. Nitekim temiz hava alması  g tlendiğinden sokakta yatan bu kadın, erkek kardeşi tarafından daha önce hastaneye götürülmüş ve hastaneye alınmamıştır. Fenik, bunun nedenini, o günlerde parası olmayan bu kadın gibilerinin hastaneye alınmaması olarak açıklamaktadır. Sanatoryumluk bu kadının ihtiyaç duyduğu iyi beslenme ve ilaç kullanma Şartlarının da, o günün Altındağ'ında temin edilmesi çok zordur. Öte yandan, ekonomik imk nsızlıklar nedeniyle tedavi görememek, sadece bu

kadına has bir durum değildir. Fenik (20 Mayıs 1949), maddi durumunun kötü olmasından dolayı tedavi olamayan ve haftalık kazançlarından dahi fazla tutması nedeniyle bazı tetkikleri yaptıramayan kişilerin varlığından söz etmektedir.

Temel hijyen şartlarının sağlanması ise, Altındağ Mahallesi için bir lükstür. Çocuklar, sokaklarda sıhhi olmayan şartlarda oynayarak günlerini geçirmektedirler. Sokaklarda ayakları çıplak, yüzleri gözleri kir pas içinde ve ayaklarında sıtma bağı olan birçok çocuğa rastlamak olasıdır. Ayrıca hastalar, sağlıklı kişiler ve özellikle de çocuklar ile birlikte hatta temas hâlinde yaşamaktadır. Bu nedenle, sağlıklı kişiler, hastalık sebebi olan çeşitli mikroplara açık şekilde yaşam sürmekte ve bunun sonucunda bulaşıcı hastalık riski artmaktadır. Tifüs en yaygın bulaşıcı hastalıklardandır. Ancak, mahalle çocuklarının çoğu bu hastalıkla iç içe olageldiklerinden, hastalığa karşı bağışıklıkları kuvvetlenmiştir. Fenik (18 Mayıs 1949), bu durumu, şehirli çocuklarla Altındağlılar arasında, bu hastalığın bulaşma ihtimalini göz önünde bulundurduğu bir karşılaştırma yaparak vurgulamaktadır: “(...) Hiç merak etmeyin. Onlar tifüse aşıldır. Senelerdir haşır neşir ola ola muafiyetlidir. Bu korkunç hastalık onlara zararsızdır. Ama bir başkasına, bir şehirliye geçerse iş öyle değildir.” Fenik’in röportajlarında aktardıklarından, Altındağ’da karşılaşılan sağlık problemlerinden birinin de çocuk ölümleri olduğu anlaşılmaktadır. Fenik, Erzurumlu yaşlı kadın Emine Yıldız ile yaptığı görüşmede, Yıldız’ın 9 çocuğundan 4’ünün çeşitli nedenlerle vefat ettiğini ifade etmektedir.

Altındağ’da insan sağlığını tehdit eden unsurlardan biri de toplanmayan çöplerdir. Çöpler, yılda ancak iki kere atlı çöpçüler tarafından toplanmaktadır. Çöplerin bu kadar nadir toplanması, elbette sağlığı tehdit eden bir durumdur. Fenik (21 Mayıs 1949)’e göre, Altındağlı, kendince bunun da çaresini bulmuştur. Çöplerin bu kadar uzun süre saklanması ya da toplanmamasının sebep olabileceği sağlık sorunlarını önlemek için, mahalleliler, çöplerini toprağa gömmektedirler.

Altındağ’daki sağlık hizmetleri, semte ara sıra gelen ve semt ahalisini muayene edip yanında taşıdığı çanta ölçülerinde bazı tedavileri uygulayabilen bir ya da birkaç doktordan ibarettir (Fenik, 22 Mayıs 1949). Zaman zaman da tifo, kızıl ve çiçek gibi bulaşıcı hastalıklar nedeniyle, bazı evler karantina altına alınmaktadır. Fenik (22 Mayıs 1949), devlet tarafından mahalleye gönderilen doktorların muayeneleri sonucunda, reçete

yazsalar da, halkın ekonomik gücünün bu ilaçları almaya yetmediğini vurgulamaktadır. Bazıları ise, çareyi hocaların nefesinde aramaktadır.

Altındağ' da İşgücü ve Tüketim Alışkanlıkları

Bu dönemde içi, boyacı, mektep ve bakanlık ile hastane hademesi ya da ıracak gibi çok çeşitli meslek gruplarına mensup insanlar, Altındağ' da yaşamaktadır. Fenik (13 Mayıs 1949)' e göre Altındağ, alın terlerini şehirde akıtan ve orada yıpranan insanların muhitidir. Fenik, Altındağ' da yaşayan insanların iş yaşamlarını şu şekilde tasvir eder:

Güneş, sabahleyin Kale' nin burçlarını boyamadan kış, yaz buralardan bir akın başlar. Mahallenin her kovuğundan oluk gibi aşağı doğru insanlar akar. Bunlar, Yenişehir' in bütün rahatını, bütün zevkini, bütün saadetini tamamlamaya giderler. arşıda, pazarda, evde, her yerdedirler. Bütün gün sizin hizmetinizde ve emrinizdedirler.

Yeni şehirlinin hizmetindeki bu insanlar arasında; simitilik, hamalık, g ndelikilik, amaşırcılık ya da ayakkabı boyacılığı yapan da vardır, hademelik, ıracaklık veya seyyar satıcılık yapan da. Nüfusun önemli bir kısmı, bu tür marjinal işlerde çalışmaktadır. Hatta Nalbantoğlu (1997), 1940' lı yılların sonunda Ankara' nın gecekondu bölgelerinde yaşayanların tamamının, marjinal işlerde çalıştığını vurgulamaktadır. Aslında bu, o dönem için yadırganacak bir durum değildir. Çünkü kırdan g enlerin çoğu deneyimsiz, eğitim düzeyi düşük ve belli zanaatlarda beceri ve ustalık düzeyi c zi olan kişilerdir ve en gelişmiş iş kolları olan ticaret ve bürokratik hizmet alanlarında iş sahibi olmaları söz konusu olmamaktadır (şenyapılı, 2004).

Tüketim alışkanlıkları bakımından da, gecekonduların kendine has özellikleri vardır. On binlerce kişiden oluşan Altındağ nüfusu, tüketim ihtiyaçlarını semtin merkezindeki asfalt yol ile pazar yerinden başka, bazı ara sokaklardaki gecekondu bakkallardan da karşılayabilmektedir. Altındağ halkı, yiyeceğinden içeceğine, kap kacağına, tıraş kreminden cezvesine, çay bardaklarından fincanlara, kevgirden kepeye, makardan ipliğe, hepsini bir gecekondu bakkalda bulabilir. Altındağlı,  yle çok d kk na girip çıkmaz. Birkaç d kk nda işini halleder. Fenik (17 Mayıs

1949)'in deyimiyle, bir küçük gecekondü dükkânların her birinde, “iğ-neden sürmeye kadar her şey” bulunur. Fakat bu dükkânlar, yiyecek ve özellikle sebze ve meyve bakımından sadedir. Çok fazla çeşide rastlanmaz (Fenik, 18 Mayıs 1949).

Sonuç

Cumhuriyet'in ilan edilmesi ve takip eden süreçte Ankara'nın başkent olması, şehrin kaderini derinden etkileyecek bir dönüşümün başlangıcı olmuştur. Eski şehir ve yeni başkent arasında baş gösteren ayrışma, dönemin bürokratik elitlerinin fikirleri ve tercih edilen imar planları ile belirginleşmiş, modernleşme hareketinin Ankara şehrine, eski şehrin karşılamaşının imkânsız olduğu değerler yüklemesiyle keskinleşmiştir. Bu durum, şehirdeki mekânsal ayrışmayı ortaya çıkardığı gibi, aynı zamanda bu mekânsal ayrışmanın beraberinde getirdiği kültürel, sosyal ve ekonomik bölünmenin nedeni olmuştur.

Altındağ, eski şehrin en önemli yerleşim alanlarından biri olduğu için, bu modernleşme hareketinin kentteki yansımından nasibini en büyük ölçüde alan bölge olmuştur. Alt tabaka yerlilerin ve daha sonrasında başlayacak olan göç dalgasının konut ihtiyacını gidereceği ve yaşam alanı olarak kullanacağı bu bölge, aynı zamanda 1950'lerden sonra fark edilecek olan gecekondulaşma hareketinin de Türkiye'deki en önemli simgelerinden biri hâline gelecektir.

1940-1950 arası dönem Ankara'sında, barakalaşmadan gecekondulaşmaya geçiş sürecine paralel olarak, 1949 yılında Altındağ'da, yarı beline kadar toprağa gömülü “oyuk” meskenler ile teneke ya da ahşap barakalardan başka daha özenli inşa edilmiş gecekondular birlikte yaşamaktadır. Bu, 1949 Altındağ'ının da, 1940 ile 1950 yılları arasındaki barakalaşmadan gecekondulaşmaya geçiş sürecini yaşamakta olduğunu somut bir şekilde göstermektedir. Ankara'da gecekondulaşma süreci, merkeze yakın, fakat plansız ve denetim dışı kalan alanlarda gelişmiştir. Altındağ da fiziksel olarak şehre yakın, fakat sosyal olarak şehrin uzağındaki bu alanlardan biridir. Fenik'in anlatımlarından da anlaşıldığı kadarıyla, Altındağ dikkate alındığında, Ankara'da gecekondular sadece başkent'in etrafını çevirmekle kalmamış, şehrin merkezinde gelişmiş ya da merkezin içine doğru sokulmuştur.

1949 Altındağ'ına Adviye Fenik'in gözünden baktığımızda ortaya çıkan tabloda, siyasi ve bürokratik erkin, yeni Ankara'nun imarı için demiryolunun güneyindeki yeni  hri seçmesi ve bu tercihe paralel olarak eski  hriin gelişiminin kendi hâline bırakılması sonucunda ortaya çıkan ve 1930-1940 döneminde belirginleşmeye başlayan sosyo-ekonomik sorunlar göze çarpmaktadır. Bu sorunlara ek olarak, mekânsal bozulma, eskime ve çürümenin 1949 yılında derinleştiği ve kronik hâle geldiği görülmektedir. Ayrıca, tohumları 1920'li yıllar boyunca atılan mekânsal ve kültürel "ikiliğin" de sonraki on yılda iyice belirginleştiği ve Fenik'in anlatımlarına bakılırsa, 1940'lı yılların sonunda bu sosyo-ekonomik ve kültürel farklılaşmanın bir uçurum mesafesine ulaştığı görülmektedir. Yeni  hirden yerleşen orta ve üst gelir grupları, modernleşmenin nimetlerinden faydalanabilirken, eski  hirden bir anlamda kendi kaderine terk edilmiş insanların kent içi varlığı, yeni  hirlilerin ihtiyaçlarını karşılama fonksiyonuna indirgenmiştir. Bu durumun  hriin iki yakası ve oralarda yaşayan insanlar açısından fırsat eşitsizliği yarattığı ortadadır.

Fenik'in gözlemleri, ayrıca, siyasi ve ekonomik dönüşümün 1940'ların Ankara'sında neden olduğu toplumsal farklılaşmanın, kentsel yaşantıya ve kentin mekânsal yapı ve dizilişine nasıl yansıtıldığını saptamak açısından aydınlatıcı örnekler ve hik yeler sunmaktadır. Öte yandan, Fenik'in röportajları, Türkiye'de gecekondulaşmanın erken dönemlerine ilişkin istatistik  rakamları, ekonomik, sosyal ve idari analizleri ile söz konusu dönemde gecekondulaşma süreci ve sorunlarına ilişkin çok sayıda veri sunmaktadır ve günlük yaşama ilişkin anlatımları ve değerlendirmeleri ile çok değerli bir kaynaktır.

Fenik'in röportajları, aslında, yaşanmakta olan bir sürecin yansımalarını gözler önüne sermektedir. Yayınlandığı dönemde gecekondulaşma problemi, bürokratik elitin gündemini ciddi bir biçimde işgal ediyor olmasa da, bu durumun gelecek dönemlerde ciddi bir problem olacağının da işaretini veriyor aynı zamanda. Nitekim 1960'lardan sonra hızla artacak olan konut ve barınma sorunu, gecekondulaşma ile sonuçlanacak ve bu durum sadece ekonomik boyutuyla açıklanamayacak bir seviyeye ulaşacaktır. Ülkenin yaşadığı politik ve ekonomik bakımdan istikrarsız her dönem, bu önemli olgunun biraz daha gelişmesine meydan verecektir.

Altındağ, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde, h l  Ankara'nun alt tabakasının ve dış g erle gelen kesimin konut ihtiyaını karşılayan bir gecekondulaşma

bölgesidir. Ankara kentinde suç oranının ve eğitim düzeyinin de en düşük olduğu bölgedir aynı zamanda. Cumhuriyet döneminin Ankara'ya biçtiği rolün ve yeni şehir-eski şehir sınır çizgisinin görünmez etkisi, bu süreçte Altındağ üzerinden okunabilir. Yakın zamanda uygulamaya konmuş olan imar hareketleri, her ne kadar bölgenin rekreasyonu ve yeniden yapılandırılması çalışmaları ile destekleniyor olsa da, günümüz Altındağ'ının Fenik röportajlarında gözlemlenen ahvalden pek de farklı olmadığını belirtmek yanlış olmayacaktır.

KAYNAKÇA

- Erdoğan, Ş. (2002). *Ankara'nın Tarihi Semt İsimleri ve Öyküleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Fenik, A. (13 Mayıs- 22 Mayıs 1949). Altındağ Röportajları. *Zafer Gazetesi*.
- Hacı, G. (26 Mart 2010). Mor Menekşelerin Hüznü: Hacettepe. *Akşam Gazetesi*.
- Karpat, K. H. (2003). *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Kudret, C. (2010). *Öteki Ankara. Sokak*, İstanbul: Evrensel Basım Yayın. *Milliyet Gazetesi*. (16 Ekim 1983)
- Nalbantoğlu, G. Baydar. (1997). Silent Interruptions: Urban Encounters with Rural Turkey. Sibel Bozdoğan and Reşat Kasaba (Der.), *Rethinking Modernity and National Identity in Turkey*, Washington: University of Washington Press, 1997.
- Seyman, Y. (1986). *Hüznün Coşkusu: Altındağ*, İstanbul: Gür Yayınları.
- Şenyapılı, T. (1998). Cumhuriyet'in 75. Yılı Gecekonduunun 50. Yılı. *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları ve Tarih Vakfı.
- Şenyapılı, T. (2004). *"Barakadan" Gecekonduya: Ankara'da Kentsel Mekânın Dönüşümü (1923-1960)*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şimşir, B. (2006). *Ankara... Ankara... Bir Başkent'in Doğuşu*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Sarioğlu, M. (2001). *"Ankara" Bir Modernleşme Öyküsü (1919-1945)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Velidedeoğlu, H. Veldet. (1983). *İlk Meclis*, İstanbul: Çağdaş Yayınları.

Ceren Aygül: 1983 yılında Ankara'da doğdu. 2007 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Tarih Bölümü'nden mezun oldu. Aynı zamanda ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde, Siyaset Çalışmaları yandal programını da 2007 yılında bitirdi. 2010 yılında ODTÜ Tarih Bölümü'nde hazırladığı "Osmanlı Modernleşmesinde Türk Kadınının Statüsündeki Değişim ve 1913 Kadınlar Dünyası Dergisi'nde Kadınların Bu Değişiminin Değerlendirilmesi" başlıklı çalışması ile yüksek lisans derecesini aldı. 2010 yılında ODTÜ Tarih Bölümü'nde başlamış olduğu doktora eğitimi hâlen devam etmektedir. 2008 yılından bu yana ODTÜ Tarih Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.